

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 3940/2022
14.06.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Јелице Бојанић Керкез, председника већа, Весне Станковић и Радославе Мађаров, чланова већа, у парници тужила АА из ..., ББ из ..., ВВ из ... и ГГ из ..., чији је заједнички пуномоћник Ивана Чудић, адвокат из ..., против тужене Установе заједничких послова Института у Сремској Каменици, Сремска Каменица, коју заступа пуномоћник Ивана Шумоња-Матовина, адвокат из ..., ради исплате, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 1218/22 од 27.06.2022. године, у седници одржаној 14.06.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж1 1218/22 од 27.06.2022. године у првом и другом ставу изреке, тако што **СЕ ОДБИЈА** као неоснована жалба тужила и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Основног суда у Новом Саду П1 1499/21 од 11.02.2022. године у првом, другом, трећем, четвртном и шестом ставу изреке, а захтев тужила за накнаду трошкова жалбеног поступка у износу од 45.000,00 динара **СЕ ОДБИЈА**.

ОБАВЕЗУЈУ СЕ тужиље да на име трошкова поступка по ревизији исплате туженој износ од 18.000,00 динара, у року од 8 дана од достављања преписа пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Саду П1 1499/21 од 11.02.2022. године, ставом првим изреке, ставом првим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиље АА којим је тражила да се обавезе тужена да тужиљи за период од 01.04.2018. до 31.03.2021. године исплати и то: на име накнаде трошкова за исхрану у току рада износ од 115.314,50 динара, са затезном каматом од 20.11.2021. године до исплате, као и износ од 23.342,74 динара на име затезне камате обрачунате од доспелости до 19.11.2021. године и на име регреса за коришћење годишњег одмора износ од 83.692,22 динара, са затезном каматом од 20.11.2021. године до исплате, као и износ од 16.072,51 динар на име затезне камате обрачунате од доспелости до 19.11.2021. године. Ставом другим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиље ББ којим је тражила да се обавезе тужена да тужиљи за период од 01.04.2018. до 31.03.2021. године исплати и то: на име

накнаде трошкова за исхрану у току рада износ од 97.789,50 динара, са затезном каматом од 20.11.2021. године до исплате, као и износ од 19.749,99 динара на име затезне камате обрачунате од доспелости до 19.11.2021. године и на име регреса за коришћење годишњег одмора износ од 83.692,22 динара, са затезном каматом од 20.11.2021. године до исплате, као и износ од 16.072,51 динар на име затезне камате обрачунате од доспелости до 19.11.2021. године. Ставом трећим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиље ВВ којим је тражила да се обавезе тужена да тужиљи за период од 01.04.2018. до 31.03.2021. године исплати и то: на име накнаде трошкова за исхрану у току рада износ од 113.386,75 динара, са затезном каматом од 20.11.2021. године до исплате, као и износ од 22.538,84 динара на име затезне камате обрачунате од доспелости до 19.11.2021. године и на име регреса за коришћење годишњег одмора износ од 83.692,22 динара, са затезном каматом од 20.11.2021. године до исплате, као и износ од 16.072,51 динар на име затезне камате обрачунате од доспелости до 19.11.2021. године. Ставом четвртим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиље одбијен је тужбени захтев тужиље ГГ којим је тражила да се обавезе тужена да тужиљи за период од 01.04.2018. до 31.03.2021. године исплати и то: на име накнаде трошкова за исхрану у току рада износ од 97.789,50 динара, са затезном каматом од 20.11.2021. године до исплате, као и износ од 19.749,99 динара на име затезне камате обрачунате од доспелости до 19.11.2021. године и на име регреса за коришћење годишњег одмора износ од 83.692,22 динара, са затезном каматом од 20.11.2021. године до исплате, као и износ од 16.072,51 динар на име затезне камате обрачунате од доспелости до 19.11.2021. године. Ставом петим изреке, ослобођене су тужиље обавеза плаћања трошкова судских такса. Ставом шестим изреке, обавезане су тужиље да туженој солидарно исплате трошкове парничног поступка у износу од 47.596,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж1 1218/22 од 27.06.2022. године, ставом првим изреке преиначена је првостепена пресуда и обавезана тужена да тужиљи АА за период од 01.04.2018. до 31.03.2021. године исплати на име накнаде трошкова за исхрану у току рада износ од 115.314,50 динара, са затезном каматом од 20.11.2021. године до исплате, као и износ од 23.342,74 динара на име затезне камате обрачунате од доспелости до 19.11.2021. године и на име регреса за коришћење годишњег одмора износ од 83.692,22 динара, са затезном каматом од 20.11.2021. године до исплате, као и износ од 16.072,51 динар на име затезне камате обрачунате од доспелости до 19.11.2021. године; тужиљи ББ за период од 01.04.2018. до 31.03.2021. године исплати на име накнаде трошкова за исхрану у току рада износ од 97.789,50 динара, са затезном каматом од 20.11.2021. године до исплате, као и износ од 19.749,99 динара на име затезне камате обрачунате од доспелости до 19.11.2021. године и на име регреса за коришћење годишњег одмора износ од 83.692,22 динара, са затезном каматом од 20.11.2021. године до исплате, као и износ од 16.072,51 динар на име затезне камате обрачунате од доспелости до 19.11.2021. године; тужиљи ВВ за период од 01.04.2018. до 31.03.2021. године исплати на име накнаде трошкова за исхрану у току рада износ од 113.386,75 динара, са затезном каматом од 20.11.2021. године до исплате, као и износ од 22.538,84 динара на име затезне камате обрачунате од доспелости до 19.11.2021. године и на име регреса за коришћење годишњег одмора износ од 83.692,22 динара, са затезном каматом од 20.11.2021. године до исплате, као и износ од 16.072,51 динар на име затезне камате обрачунате од доспелости до 19.11.2021. године; тужиљи ГГ за период од 01.04.2018. до 31.03.2021. године исплати на име накнаде трошкова за исхрану у току рада износ од 97.789,50 динара, са затезном

каматом од 20.11.2021. године до исплате, као и износ од 19.749,99 динара на име затезне камате обрачунате од доспелости до 19.11.2021. године и на име регреса за коришћење годишњег одмора износ од 83.692,22 динара, са затезном каматом од 20.11.2021. године до исплате, као и износ од 16.072,51 динар на име затезне камате обрачунате од доспелости до 19.11.2021. године. Ставом другим изреке, преиначено је решење о трошковима поступка тако што је одбијен захтев тужене за накнаду трошкова парничног поступка у износу од 47.596,00 динара и обавезана тужена да тужиљама накнади трошкове парничног поступка у износу од 163.750,00 динара са законском затезном каматом од извршности до исплате. Ставом трећим изреке, у преосталом делу је одбијена жалба тужиља и потврђена првостемена пресуда у преосталом одбијајућем делу. Ставом четвртим изреке обавезана је тужена да тужиљама накнади трошкове жалбеног поступка у износу од 45.000,00 динара.

Против преиначујућег дела правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је изјавила благовремену ревизију због битне повреде одребе парничног поступка и погрешне примене материјалног права, с предлогом да се о ревизији одлучи као изузетно дозвољеној по одредби чл. 404. Закона о парничном поступку.

Пошто је другостепени суд преиначио првостепену пресуду, то је ревизија дозвољена на основу чл. 403. ст. 2. тач. 2. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11, 49/13-УС, 74/13-УС, 55/14, 87/18 и 18/20) – у даљем тексту: ЗПП, па је одлучивање о посебној ревизији сувишно.

Врховни суд је испитао побијану пресуду у преиначујућем делу, у смислу члана 408. ЗПП-а, у вези члана 403. став 2. тачка 2., па је нашао да је ревизија основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиље су у утуженом периоду биле у радном односу код тужене, на радном месту ... са коефицијентом за обрачун плате од 6.83. У спорном периоду тужени је тужиљама обрачунавао и исплаћивао зараду тако што је основицу, коју објављује Влада Републике Србије, множио коефицијентом радног места на основу метода обрачуна плате у складу са Законом о платама у државним органима и јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 34/01... 86/19, који се примењује од 18.06.2001. године), према ком закону се додаци за регрес и исхрану у току рада за запослене код тужене нису посебно обрачунавали и исплаћивали, јер су садржани у коефицијенту радног места. Пошто је тако добијена висина основне плате, у спорном периоду, била нижа од износа минималне зараде, тужена је тужиљама сваког месеца вршила корекцију плате до износа минималне зараде, па је тужиљама у спорном периоду, исплаћивана плата у висини минималне зараде. У обрачунским листама плата тужиља није исказивана као посебна ставка накнада трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора. Вештачењем је утврђено да, на основу присуства на раду и најповољнијег критеријума у упоредним важећим Колективним уговорима у Републици Србији, дневни износ топлог obroка је 250,00 динара бруто на дневном нивоу, а регрес износи 1/12 минималне зараде на месечном нивоу. Висина потраживања на име накнаде трошкова

регреса за коришћење годишњег одмора и трошкова за исхрану у току рада утврђена је оценом налаза и мишљења судског вештака за економско-финансијску област.

Полазећи од тако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је одбио тужбени захтев тужила, будући да су према одредби члана 4. став 2. Законом о платама у државним органима и јавним службама, као посебног закона, у коефицијенту за обрачун плате садржане накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, те да ово право запослених није предвиђено ни Посебним колективним уговором за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, Аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе, због чега нема основа за исплату траженог новчаног потраживања.

Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду пресуду и усвојио тужбени захтев, закључивши да у износу минималне зараде, по дефиницији из члана 111. Закона о раду, не може да буде садржана предметна накнада трошкова исхране у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, независно од чињенице што је одредбом члана 4. став 1. Закона о платама у државним органима, јавним службама прописано да коефицијент изражава сложеност послова, одговорност, услове рада и стручну спрему, а ставом 2. истог члана, да коефицијент садржи и додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора. По мишљењу другостепеног суда, у ситуацији када је тужена тужилама исплаћивала минималну зараду следи да им није исплаћена накнада трошкова за исхрану у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора, па је тужена дужна да те накнаде исплати у износу утврђеном вештачењем, а према критеријумима у упоредним важећим Колективним уговорима у Републици Србији за јавна предузећа која се финансирају из буџета, који су били важећи у истом временском периоду на који се односи и предметно потраживање тужила.

Врховни суд налази да се основано ревизијом указује да је побијана другостепена пресуда донета уз погрешну примену материјалног права.

Закон о јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 24/91... 83/14, који се примењује од 01.01.2019. године) прописује да се под јавном службом сматрају установе, предузећа и други облици организовања утврђени законом, који обављају делатности, односно послове којима се остваривање права грађана, односно задовољавање потребе грађана и организација, као и остваривање и другог законом утврђеног интереса у одређеним областима (члан 1). Ради обезбеђивања остваривања права утврђених законом и остваривања другог законом утврђеног интереса у области: образовања, науке, културе, физичке културе, ученичког и студентског стандарда, здравствене заштите, социјалне заштите, друштвене бриге о деци, социјалног осигурања, здравствене заштите животиња, оснивају се установе (члан 3. став 1). Установу, предузеће и други облик организовања за обављање делатности односно послова из члана 3. овог закона могу основати: Република, аутономна покрајина, град, општина и друга правна и физичка лица (члан 4).

Закон о платама у државним органима и јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 34/01... 86/19), прописује начин утврђивања плата, додатака, накнада и осталих примања запослених у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединица локалне самоуправе (члан 1. став 1. тачка 3). Одредбом члана 3. став 1. тог Закона, прописано је да основицу за обрачун и исплату

плата утврђује Влада, осим за председника Републике, народне посланике и именована, постављена и запослена лица у службама председника Републике и Народне скупштине Републике Србије. Одредбом члана 4. став 1. истог Закона, прописано је да коефицијент изражава сложеност послова, одговорност, услове рада и стручну спрему, а став 2. истог члана прописује да коефицијент садржи и додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора.

Посебан Колективни уговор за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе („Службени гласник РС“, бр. 1/2015 и 3/2018), као и Посебан Колективни уговор за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе („Службени гласник РС“, бр. 96/2019 и 58/2019) у одредби члана 91. прописује елементе за утврђивање плате, тако да се плата утврђује на основу: основице за обрачун плате, коефицијента са којим се множи основица, додатка на плату, обавеза које запослени плаћа по основу пореза и доприноса за обавезно социјално осигурање из плата, и дела плате по основу радног учинка, у складу са законом (став 2), да основна плата припада запосленом кој ради пуно радно време или радно време које се сматра пуним радним временом (став 3). Одредбом члана 102. важећег ПКУ, предвиђена су само права запосленог на накнаду за долазак и одлазак са рада, право на накнаду трошкова за време проведено на службеном путу у земљи, за време проведено на службеном путу у иностранству, као и за трошкове исхране за време проведено на службеном путу у земљи (дневнице за службено путовање у земљи), а што је било предвиђено и одредбом члана 101. раније важећег ПКУ.

Законом о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05... 113/17), у одредби члана 111. став 1. и 2. прописано је да запослени има право на минималну зараду за стандардни учинак и време проведено на раду, а да се минимална зарада одређује на основу минималне цене рада утврђене у складу са овим законом, времена проведеног на раду и пореза и доприноса који се плаћају из зараде; чланом 118. став 1. прописано је да запослени има право на накнаду трошкова у складу са општим актом и уговором о раду и то, између осталог, за исхрану у току рада, ако послодавац ово право није обезбедио на други начин (тачка 5) и регрес за коришћење годишњег одмора (тачка 6), а према ставу 2. истог члана, висина трошкова из става 1. тачка 5. овог члана мора бити изражена у новцу. Одредбе овог Закона примењују се и на запослене у државним органима, органима територијалне аутономије и локалне самоуправе и јавним службама, ако законом није другачије одређено, на основу одредбе члана 2. став 2. тог закона.

Уредбом о коефицијентима за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 44/01... 58/14), коју је Влада Републике Србије донела на основу члана 8. Закона о платама у државним органима и јавним службама, утврђени су коефицијенти за обрачун плата запослених у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе. Одредбом члана 2. став 1. тачка 13. те Уредбе, утврђени су коефицијенти за обрачун исплата запослених из члана 1. ове Уредбе, које се примењују на запослене у здравственим установама.

У конкретном случају, тужиље су запослене у Установи заједничких послова Института у Сремској Каменици, па се на утврђивање и обрачун њихове плате, као и

накнада и додатака по основу рада примењују прописи којима се уређују плате, накнаде и друга примања запослених у јавним службама. Супсидијарна примена Закона о раду прописана је само за случај када посебним законом положај, права, обавезе и одговорностим запослених нису другачије уређени. Пошто посебан закон – Закон о платама у државним органима и јавним службама прописује да коефицијент за обрачун плате садржи и додатак за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, следи да та одредба посебног Закона искључује примену опште норме из Закона о раду. Посебним Колективним уговором за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе („Службени гласник РС“, бр. 1/2015 и 3/2018), као и Посебним Колективним уговором за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе („Службени гласник РС“, бр. 96/2019 и 58/2019) није предвиђено право запослених на накнаду трошкова за исхрану у току рада и трошкова регреса за коришћење годишњег одмора. Дакле, како на основу члана 4. став 2. цитираног Закон о платама у државним органима и јавним службама као *lex specialis*, произлази да су примања по основу накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора садржана у коефицијенту као једном од елемената плате, то не постоји правни основ за остваривање предметног права тужиља. Тај основ не постоји ни у општем акту. Сагласно наведеном, тужиљама не припада право на накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора пошто су те накнаде садржане у коефицијенту њихове плате, па је стога чињеница да им је у спорном периоду исплаћивана минимална зарада (као она основна плата која се исплаћује у тој висини у ситуацији када је била нижа од минималне зараде) без утицаја на другачију одлуку јер она не активира права из Закона о раду као општег закона.

Из изложених разлога, Врховни суд је применом одредбе члана 416. став 1. ЗПП одлучио као у ставу првом изреке.

Тужена је успела у поступку по ревизији па јој, на основу одредбе члана 165. став 2. у вези члана 153. став 1, 154. и 163. став 2. ЗПП припадају опредељени трошкови ревизијског поступка и то за састав ревизије у износу од 18.000,00 динара, према важећој Тарифи о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката.

На основу изнетог, применом члана 165. став 2. ЗПП, одлучено је као у ставу другом изреке.

**Председник већа – судија
Јелица Бојанић Керкез, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић